

УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

О С В Р Т

**за работата на Уставниот суд на Република Македонија
од 1 јануари 2008 до 31 декември 2008 година**

Скопје, февруари 2009 година

О С В Р Т

за работата на Уставниот суд на Република Македонија од 1 јануари 2008 до 31 декември 2008 година

I. ВОВЕДНИ НАПОМЕНИ

Уставниот суд на Република Македонија во периодот од 1 јануари 2008 заклучно со 31 декември 2008 година, својата функција ја извршуваше во рамките на надлежностите утврдени во членот 110 од Уставот според кој Уставниот суд е надлежен да:

- одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите;

- ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност;

- решава за судирот на надлежностите меѓу носителите на законодавната, извршната и судската власт;

- решава за судирот на надлежностите меѓу органите на Републиката и единиците на локалната самоуправа;

- одлучува за одговорноста на претседателот на Републиката;

- одлучува за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и на здруженијата на граѓаните и

- одлучува за други прашања утврдени со Уставот.

При извршување на работите од својата надлежност Судот во овој период, покрај квалитетот, ја обезбеди и потребната ефикасност и ажурност во своето работење. Судот во 2008 година одржа 42 седници, една јавна седница по повод барање за заштита

на слободи и права, 2 подготвителни седници, а одржа и неколку консултативни разговори.

Поголем дел од 2008 година Уставниот суд работеше во неполн состав, поради оставките на двајца судии кон крајот на 2007 година и заминувањето на еден судија на нова функција на почетокот на 2008 година. На 31 јули 2008 година за судија на Уставниот суд на Република Македонија беше избран г-дин Исмаил Дарлишта, а со изборот на д-р Наташа Габер-Дамјановска и д-р Гзиме Старова за судии на Уставниот суд на 8 октомври 2008 година се комплетираше составот на Уставниот суд со 9 судии.

II. ПОДАТОЦИ ЗА ВКУПНИОТ БРОЈ НА ПРЕДМЕТИ И ЗА ПОСТАПКАТА И ВИДОВИТЕ НА АКТИ НА СУДОТ СО КОИ СЕ РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИТЕ

Во периодот од 1 јануари 2008 година заклучно со 31 декември 2008, Судот постапуваше, односно во работа имаше вкупно **385** предмети. Од тие, **263 предмети се примени** во текот на 2008 година, а 122 се пренесени како незавршени од претходната 2007 година. Од вкупниот број на предмети во работа во текот на годината беа **завршени 252 предмети**, а останаа **незавршени 133 предмети** од кои 4 предмети од 2007 година а 129 предмети од 2008 година.

И оваа година како и изминатите години најголем број од иницијативите беа поднесени од **граѓани - 214 иницијативи**, 3 од политички партии, 13 од претпријатија и други организации и заедници, 17 од органите на единиците на локалната самоуправа, 13 од здруженија на граѓани, 1 од Владата на Република Македонија, 2 од други органи и организации.

Судот во 1 предмет поведе постапка по сопствена иницијатива, а во неколку предмети Судот по повод на веќе поднесена иницијатива од страна на други подносителите, ја прошири оценката на уставноста и законитоста и на одредби што не биле оспорени со иницијативата.

Во структурата на предметите, според видот на актот чија уставност, односно уставност и законитост беше оспорувана и во текот на 2008 година доминираа **законите: 164 предмети се**

однесуваа за оценување на уставноста на закони; 5 предмети за колективни договори; 19 предмети се однесуваа на акти на Владата и министерствата; **43 предмети за акти на органите на локалната самоуправа;** 4 предмети за акти на јавни претпријатија; 3 предмети за акти на јавни служби; 5 предмети се однесуваа на заштита на слободи и права на граѓани и 20 предмети за акти на други органи.

И оваа година како и изминатите две години, се забележува пораст на предметите во кои се оспорени акти на органите на единиците на локалната самоуправа.

3. Во однос на прашањата што се уредуваа со оспорените акти состојбата е следна:

Од вкупно **263 предмети примени во текот на 2008 година**, 4 беа од областа на одбраната, безбедноста и внатрешните работи, **25 од областа на финансиите, даноците и други јавни давачки и надоместоци;** 16 предмети беа од областа на стопанството; 5 се однесуваа на јавни претпријатија, јавни установи, институции што вршат јавни овластувања; 35 беа од областа на организацијата и работата на органите на државната власт, од кои 2 предмети се однесуваа на Собранието на РМ, 6 на Владата на Република Македонија и државна управа, а најмногу предмети во оваа област се однесуваа на **правосудниот систем – 27 предмети.** Понатаму, 5 предмети беа од областа на изборите, референдум, политичките партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири; 1 предмет се однесуваше на верските права и слободи; 17 беа од областа на имотно-правните односи; **27 од областа на урбанизмот и градежништвото;** 5 од областа на сообраќајот и врските; 4 од животната средина; **25 предмети од областа на работните односи;** 10 од областа на пензиското и инвалидското осигурување; 10 предмети се однесуваа на социјалната и здравствената заштита; 11 беа од областа на образованието, науката и културата; 1 од областа на јавното информирање; **22 од локалната самоуправа;** 4 предмети беа од областа на комуналните дејности и 30 беа некатегоризирани односно се однесуваа на други области.

Од вкупно 385те предмети кои беа во работа, Судот во текот на 2008 година постапката ја **заврши по 252 предмети.** По 133 предмети таа не е завршена, така што овие предмети се пренесени за работа во наредната 2009 година. Од незавршените 133 предмети, 4 предмети се од 2007, а 129 предмети од 2008 година. Во бројката на

незавршени предмети спаѓаат и оние по кои постапката е поведена но конечно не е завршена.

Според начинот на кој е завршена постапката по предметите во текот на 2008 година состојбата е следна. Од вкупно 252 решени предмети, Судот:

- со одлука за **укинување** на закони и други прописи односно на одделни нивни одредби заврши **53 предмети**;
- со одлука за **поништување** заврши **17 предмети**;
- со одлука за одбивање на барањето за заштита на слободи и права заврши 1 предмет;
- со одлука за утврдување 1 предмет;
- со решение за **неповедување на постапката** за оценување на уставноста на законите односно на уставноста и законитоста на другите прописи заврши **109 предмети**;
- со решение за отфрлање на иницијативите односно барањата заврши 66 предмети;
- со запирање на постапка 1 предмет и
- по член 16 од Деловникот за работата на Уставниот суд на Република Македонија, се завршени 4 предмети. Тоа се оние кои не беа јасни и прецизни, а нивните подносителите не ги прецизираа во рокот определен од Судот.

Од изнесените податоци произлегува дека Судот во **179 предмети одлучил мериторно**. Од овие предмети во кои Судот одлучил мериторно, 70 биле интервентни одлуки со кои Судот укинувал или поништувал одредби од закони или подзаконски акти. Во однос на вкупниот број на решени предмети 252, тоа значи дека околу 27,7 % или приближно 1/3 од вкупно решените предмети биле интервентни одлуки на Уставниот суд.

Судот во 66 случаи одлучил со решение за отфрлање на иницијативата односно барањето. Значителниот број на предмети завршени со решение за отфрлање на иницијативите односно барањата се должи пред се на фактот што во текот на 2008 година на Судот му беа доставувани иницијативи за оценување на уставноста и законитоста и на акти за кои согласно член 110 од Уставот на Република Македонија Судот не е надлежен да одлучува. Во овој број се и 5 барања за заштита на слободите и правата поднесени до Судот, но во сите овие случаи се работеше или за слободи и права за чија заштита не е надлежен Уставниот суд или за неблагоприятно поднесени барања според Деловникот за работа на Судот.

Од вкупната анализа на податоците произлегува и тоа дека Судот во текот на 2008 година, како и во претходните, најголем дел од својата работа во извршување на неговите уставни надлежности, посветил на оценување на согласноста на законите со Уставот. Меѓутоа, она што посебно треба да се истакне е дека бројот на оспоруваниите и оценуваните закони во 2008 година, слично како и во минатата година, е мошне голем, што му даде и посебен белег на работењето на Судот во овој период.

Во прилог на ова зборуваат и следниве податоци: од вкупно 252 решени предмети, во 152 предмет на оспорување биле закони. Судот во 35 предмети донел укинувачка одлука, во 4 предмети Судот донел поништувачка одлука, во 76 предмети одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста на оспорениот закон, 35 предмети во кои биле оспорени закони ги завршил со решение за отфрлање на иницијативата, во еден случај постапката била запрена, а 1 предмет бил завршен по административен пат.

III. СТАВОВИ НА СУДОТ ЗАЗЕМАНИ ПРИ ОЦЕНУВАЊЕ НА ОСПОРЕНИТЕ ЗАКОНИ И ДРУГИ ПРОПИСИ

1. Интервентни одлуки на Судот

Во периодот од 1 јануари до 31 декември 2008 година, како што е веќе истакнато, Судот со одлука за поништување или укинување на закони и други прописи заврши вкупно **70 предмети**.

1.1. Одлуки за поништување или укинување на закони

Судот интервенираше во повеќе **закони** од различни области и тоа:

1. Уставниот суд ги укина член 12-а став 4 и член 12-б од **Законот за адвокатурата** („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2002 и 60/2006). Во Одлуката Судот ги изрази следниве ставови:

„Определувањето дека наместо со закон, содржината на адвокатскиот испит, како еден од условите за вршење на адвокатската дејност, треба да се да се определи со акт на Адвокатската комора, значи надминување на уставните рамки од член 53 од Уставот, според кој адвокатурата е самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Осуденоста за кривично дело против државата со ефективна казна затвор над шест месеци, по сила на самиот закон, а не како последица од конкретна казна (забрана) што ја изрекол судот со правосилна судска одлука, претставува ограничувачки фактор за лицето да врши адвокатска дејност.

Отсуството на објективизирани мерила за тоа кој не е достоин да врши адвокатска дејност, односно кое претходно однесување или која дејност што претходно ја вршел го прави човекот недостоен за вршење адвокатска дејност, остава простор за арбитрерност со што се доведува во прашање начелото на владеење на правото“ (У.бр. 31/2007).

2. Судот го укина членот 14 став 1 точка г) во делот: „ако е осуден со правосилна судска одлука за кривично дело од користољубие за кое се гони по службена должност, или“ од **Законот за нотаријатот** („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2007). Судот изрази став дека:

„Законската формулација за престанокот на службата на нотарот поради осуда со правосилна судска одлука за кривично дело од користољубие, за кое се гони по службена должност не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и членот 14 став 1 од Уставот, бидејќи престанокот на нотарската служба може да биде предвиден како правна последица само за осуденост за конкретно дефинирани кривични дела за кои на сторителот со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор“ (У.бр. 125/2007).

3. Судот го укина член 140 став 3 во делот: „или странски“ од **Законот за радиодифузната дејност** („Службен весник на Република Македонија“ бр.100/2005 и 19/2007).

„Имајќи предвид дека МРТ претставува јавна институција, основана за спроведување на јавниот радиодифузен сервис и финансирана од граѓаните преку плаќање на радио дифузна такса,

раководниот орган на МРТ претставува јавна функција која по својот карактер и значење припаѓа во групата на јавни функции чие извршување согласно член 23 од Уставот може да им биде доверено само на граѓаните на Република Македонија, а не и на странски лица, како што предвидува оспорениот член од Законот“ (У.бр. 191/2007).

4. Уставниот суд го укина член 153-л став 1 од Законот за здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/1991, 46/1993, 55/1995, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006 и 5/2007).

„Овластувањето на Лекарската, Стоматолошката и Фармацевтската комора да ја определуваат висината на трошоците за издавање на лиценца, во отсуство на критериуми за определување на нивната висина утврдени со Законот за здравствена заштита, остава простор за арбитрерност и нееднаков третман на лицата под објективизирани и еднакви услови да го остваруваат правото на лиценца, што не е во согласност со начелото на владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија“(У.бр. 42/2006).

5. Судот го укина член 277 став 1 алинеја 5 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/2007).

„Ограничувањето на правото на лицето да полага испит за возач-инструктор кое настапува како правна последица од осуда, а не како индивидуализирана казана (забрана) што ја изрекува Судот во рамките на видовите казни, не е во согласност со Уставот на Република Македонија“ (У.бр. 114/2007).

6. Судот го укина член 134-з од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002 и 79/2007).

„Техничките услови за вршењето на застапувањето во осигурувањето во станиците за технички преглед на моторни возила, правните лица треба меѓусебно да ги договараат, доколку сакаат во рамки на пазарот и претприемништвото слободно да се поврзуваат и остваруваат. Законодавецот не може да наметнува обврски за нивно меѓусебно поврзување во вршењето на нивните посебни дејности“ (У.бр. 154/2007).

7. Судот го укина член 28 став 2 точка 5, во делот „односно актот за распределба на плати“ од **Законот за култура** ("Службен весник на Република Македонија" бр.31/1998, 49/2003, 82/2005 и 24/2007).

„Со оглед на тоа што со оспорениот дел од законската одредба се определува директорот на национална установа за култура да донесува акт за распределба на плати, без притоа Законот да утврди критериуми за определување на платите заради остварување на правото на вработените на соодветна заработувачка, Судот утврди дека оспорениот дел од законската одредба не е во согласност со член 32 став 3 од Уставот на Република Македонија“.

8. Судот го укина член 76 став 2 во делот: „и истото не може да биде постаро од три месеца“ од **Законот за нотаријатот** („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2007).

„Законодавецот, без постоење на јавен интерес, нема уставен основ да регулира по сила на закон ограничување на правото на граѓанинот да располага со сопственоста односно сам или преку полномошник да презема правни работи со кои ќе врши располагање или оптоварување на имотот во сопственост, во постапките пред нотар, во време и на начин кои тој ќе ги определи“ (У.бр. 170/2007).

9. Судот го укина член 62 став 1 во делот "и други лица“ од **Законот за даночната постапка** ("Службен весник на Република Македонија" бр.13/2006).

„Обврската за давање на увид на деловни книги, односно информации потребни за утврдување на фактите битни за оданочување како Законот за даночната постапка ја предвидува за трети лица кои не се учесници во даночно правниот однос, создава правна несигурност на граѓаните и можност за арбитражност и не е во согласност со уставното начело на владеењето на правото, како и уставно загарантираното почитување и заштита на приватноста на личниот и семејниот живот, на достоинството и угледот на секој граѓанин“. (У.бр. 213/2007)

10. Судот ги укина:

а) членот 45 став 2 од **Законот за задолжително осигурување во сообраќајот** („Службен весник на Република Македонија“ бр.88/2005 и 70/2006) и

б) Критериумите за надомест на нематеријална штета поради смрт, телесна повреда и нарушување на здравјето од употреба на моторни возила, донесени во октомври 2006 година од Комисијата за осигурување од автомобилска одговорност при Владата на Република Македонија.

„Не е во согласност со членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, односно владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска на Комисијата за автомобилска одговорност да и се определи овластување да утврдува критериуми за надомест на штета поради смрт, телесна повреда и нарушување на здравјето и истите да ги достави до судовите заради одлучување при утврдувањето на надомест на ваков вид штета, при состојба кога постојат јасно определени законски критериуми за определувањето на висината на досудениот износ на име нематеријална штета, како и при состојба кога судовите според Амандманот XXV на Уставот се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори, ратификувани во согласност со Уставот“ (У.бр. 4/2007).

11. Судот го укина член 2 став 2 од **Законот за управните спорови** („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2006).

„Со оспорената одредба со која на Управниот суд му се дава надлежност да ја цени законитоста на прописите со кои се уредуваат поединечни односи на општ начин се навлегува во надлежноста на Уставниот суд која е утврдена со Уставот и не може да биде предмет на законско уредување“. (У.бр. 75/2007)

12. Судот ги укина:

- член 101 став 1 во делот „ односно на деловните простории“ од **Законот за сопственост и други стварни права** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2001) и

- член 83 став 3 алинеја 2 во делот „ односно на деловните простории“ од **Законот за градење** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2005)

„Пропишувањето на согласноста на мнозинството сопственици на деловните простории во зградата, односно на влезот во зградата како услов за одобрување пренамена на стан, дел од стан, помошна и заедничка просторија за вршење деловна дејност, значи создавање услови за нелојална конкуренција, што Уставот не го дозволува.“ (У.бр. 173/2007)

13. Судот го укина член 7 став 2 во делот: „2“ и „9“ од **Законот за енергетика** („Службен весник на Република Македонија“ бр.63/2006 и 36/2007).

„Определбата во Законот за енергетика за тоа дека само правни лица основани од државата, односно во доминантна сопственост на државата, можат да ги вршат дејностите на пренос на електрична енергија и пренос на природен гас, претставува монопол на државата врз дејности кои се остваруваат на енергетскиот пазар, што не е во согласност со определбата за слобода на пазарот и претприемништвото утврдена во член 55 од Уставот.“ (У.бр. 47/2007)

14. Судот го укина член 12 став 1 и член 13 од **Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2008 година** („Службен весник на Република Македонија“ бр.160/2007).

„Определување на надоместоците за исхрана и превоз на вработените во јавниот сектор во фиксен износ, а не според реалните трошоци како што е определено со Закон за работните односи кој се однесува на сите вработени, значи создавање на понеповолна нееднаквост на овие вработени во однос на другите вработени“. (У. бр. 24/2008).

15. Судот го укина член 7 точка 2) во делот „спроведува финансиска истрага за кривични дела од областа на организиран финансиски криминал, кои се гонат по службена должност и“ од **Законот за финансиската полиција** („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2007).

„Со оставањето на можноста истрагата како процесно дејствие да ја спроведува финансиска полиција наместо истражен судија се доведува во прашање начелото на владеење на правото, начелото на поделба на власта и Амандман XXV од Уставот“. (У.бр. 151/2007)

16. Судот го укина член 34 алинеја 2 од **Законот за судовите** („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006).

„Со оспорената одредба со која на Управниот суд му се дава надлежност да ја цени законитоста на прописите со кои се уредуваат поединечни односи на општ начин се навлегува во надлежноста на Уставниот суд која е утврдена со Уставот и не може да биде предмет на законско уредување“.

17. Судот го укина член 4 став 3 и членот 6 став 3 од **Законот за прекурзори** („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/2004 и 40/2007).

„Определбата на законодавецот да предвиди операторите со прекурзори да можат да вршат производство или промет со прекурзори ако покрај другото достават и доказ за неосудуваност на правното лице, на основачот и на одговорното лице за нелегални активности со опојни дроги и прекурзори, како и доказ дека не им е изречена санкција забрана на вршење на дејност поради нелегални активности со опојни дроги и прекурзори не е во согласност со уставната заштита на на човековото достоинство и презумпцијата на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара било доказ за осудуваност, било доказ за неосудуваност.

Утврдувањето на тој факт не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за давање на соодветни дозволи за вршење на дејноста и којшто за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот“. (У.бр. 181/2007)

18. Судот го укина член 9 став 4 во делот: „и приложи потврда за платен данок од вршење на дејноста“ од **Законот за превоз во патниот сообраќај** („Службен весник на Република Македонија“ бр.68/2004 и 127/2007).

„Продолжувањето важноста на лиценцата за вршење на автотакси превоз не може да се условува со приложување потврда за платен данок од вршење на таа дејност, затоа што тоа претставува ограничување на уставните слободи и права (право на работа, слободен избор на вработување) во ситуација кога постојат законски механизми за наплатување на неплатен данок“. (У.бр. 22/2007)

19. Судот ги укина член 13 став 2 точка 1, член 83 став 2 точка 3 и член 152 став 2 точка 5 од **Законот за банките** („Службен весник на Република Македонија“ бр.67/2007).

„Определувањето акционер со квалификувано учество во банка и лице со посебни права и одговорности во банка да не може да биде лице на кое му е изречена прекршочна санкција или кривична казна забрана за вршење на професија, дејност или должност, не е неуставно со оглед дека таа санкција може да се изрече само со судска одлука и врз основа на утврдена вина на граѓанинот“. (У.бр. 182/2007)

20. Судот го укина член 179 став 2 од **Законот за банките** („Службен весник на Република Македонија“ бр.67/2007).

„Правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка пред орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања, не е веќе уставна гаранција, туку е препуштено да се уреди со закон.

Оспорената одредба според која е предвидено право на судска заштита на поединечните акти на гувернерот на Народна банка на Република Македонија, а против кој акти нема место за жалба не е во несогласност со член 50 став 2 од Уставот“. (У.бр. 228/2007)

21. Судот го укина член 5 став 2 во делот: „во сопственост на правното лице“ од **Законот за обезбедување на лица и имот** („Службен весник на Република Македонија“ бр.88/1999 и 66/2007).

„Предвидените услови во Законот значат создавање на нормативна основа за нееднаква правна положба на субјектите на пазарот во вршењето на една дејност“. (У.бр. 269/2007)

22. Судот го укина член 50 став 3 во делот на втората реченица од **Законот за просторно и урбанистичко планирање** („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005 и 137/2007).

„Законот за просторно и урбанистичко планирање уредил дека со урбанистички проект може да се планира просторот во рамки на урбанистичките планови и со тоа се овозможува покрај веќе испланираниот простор во секое време да се планираат нови

содржини во урбанистичките планови дополнително со урбанистички проекти, надвор од системот за планирање утврден со Законот во постапка и фази кои се пропишани. Ова законско решение не е во согласност со уставното начело на владеењето на правото од членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, имајќи од причина што со него се доведува прашање правната сигурност од аспект на обезбедување на систем на планирање на просторот каде видовите, начинот и постапката на планирањето не можат да се заменуваат со паралелни законски решенија надвор од тој систем на начин како што е тоа сторено со наведената одредба од Законот “. (У.бр. 4/2008)

23. Судот го поништи член 33-а од **Законот за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006 и 153/2007).

„Со посебниот начин на пресметување и вреднување на новата пензија на корисниците на пензија, а кои повторно работно се ангажирале и тие задолжително плаќаат придонес за пензиско и инвалидско осигурување се доведува во прашање начелото на социјална праведност и начелото на еднаквост утврдени во Уставот“. (У.бр. 25/2008)

24. Судот го поништи член 81-в алинеја 6 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за државните службеници** („Службен весник на Република Македонија“ бр.81/2005).

„Правото на осигуреникот жена да стекнува старосна пензија порано од осигуреникот маж е оправдано со принципот на афирмативна акција, односно принципот на позитивна дискриминација, но во сферата на пензиското и инвалидското осигурување, што, не може да се применува и во други сфери, особено не ако тоа води кон ограничување на правата по основ на пол. Во конкретниот случај станува збор за остварување на правото за вработување, кое суштински се разликува од остварувањето на правото на старосна пензија. (У.бр. 37/2008)

25. Судот го укина член 98 став 2 во делот: „и според природата на работите“ од **Законот за судовите** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2006 и 35/2008).

„Определбата дека за време на штрајк се извршуваат и работите кои според природата на работата се нужни, без поблиско законско дефинирање на истите, според Судот, остава простор за арбитрерност од страна на судот при определувањето на овие работи, што Уставот не го дозволува, затоа што условите под кои се реализира правото на штрајк можат да се уредат со закон и со колективен договор, но не и со подзаконски акт“. (У.бр. 74/2008)

26. Судот го укина член 4 став 1 од **Законот за општата управна постапка** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/2005).

„Со ненаведувањето и на Уставот, како основ за постапување на органите на управата во управната постапка директно се повредува член 96 од Уставот, кој го утврдува Уставот како основа и рамка за вршење на надлежностите на органите на државната управа, бидејќи со ваквиот пропуст на законодавецот всушност се стеснува уставната основа за постапување на органите на управата.

Со предвидувањето во оспорената одредба дека органите кога постапуваат во управните работи решаваат врз основа и во рамките на меѓународните договори, без при тоа да се наведе дека станува збор за меѓународни договори ратификувани во согласност со Уставот, се дава поширок основ за примената на меѓународните договори како извор на правото, од оној утврден во членот 118 од Уставот“. (У.бр. 102/2008)

27. Судот го укина член 176 од **Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/2008).

„Управниот спор претставува средство за судска заштита односно контрола на законитоста на поединечните управни акти, а не одлучување во управна постапка во втор степен како што произлегува од формулацијата на оспорената одредба. Предвидувањето во оспорената одредба дека постапката во управните спорови се поведува со жалба, наместо со тужба и дека Управниот суд одлучува во втор степен, претставуваат очигледен пропуст на законодавецот кој ја прави оспорената одредба нејасна, непрецизна и спротивна на начелото на владеењето на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. (У.бр. 118/2008)

28. Судот го укина член 17 став 1 точка 6 од **Законот за банките** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/2007).

„Пропишувањето услов-приложување потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки, како услов за добивање дозвола за основање на банка, значи пречекорување на дозволениот праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено, а води и до намалување на обемот на правото на работа и достапноста на секое работно место секому, под еднакви услови“. (У.бр. 229/2007)

29. Судот го поништи член 20 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на добивка** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 160/2007).

„Воведувањето и плаќањето данок на вкупниот приход е легитимно и дозволиво само за идни, новонастанати ситуации по влегување во сила на законот со кој е воведен ваквиот данок и не може да се однесува на претходни состојби, особено кога за тој период важеле поинакви прописи“. (У бр. 51/2008)

30. Судот го укина член 28 (Глава „VI-а Солидарен фонд - посмртна помош и членарина“ со членовите 130-а, 130-б, 130-в и 130-г) и членовите 43, 44, 55 и 56 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.153/2007).

„Со оглед на тоа што пензионерите преку своите здруженија врз доброволна основа одлучиле да издвојуваат средства за погребни трошоци како еден вид социјална помош каде доаѓаат до израз принципите на хуманост,социјална сигурност, взаемност и солидарност, нивното управување и располагање со сопствените средства не може да се одземе по сила на закон, како што е тоа сторено со оспорените одредби од Законот“. (У.бр. 266/2007)

31. Судот го поништи член 81-в став 1 алинеја 3 во делот: „со денот на изрекувањето на казната“ од **Законот за државните службеници** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006 и 36/2007).

„Барањето доказ од лицето за околноста дали му е изречена казна забрана за вршење професија, дејност или должност, наместо тој факт, по службен пат, да го утврдува органот за чии потреби се врши вработувањето, се сведува на барање потврда за неговата осудуваност или неосудуваност, што несомнено има ефект врз однесувањето на поединецот и што е проблематично како од аспект на заштита на човековото достоинство, така и од аспект на презумпција на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара доказ за осудуваност или неосудуваност. Нејасноста на оспорената одредба претставува повреда на начелото на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. (У.бр. 66/2008)

32. Судот го укина член 64 алинеја 5 од **Законот за надворешни работи** („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/2006).

„Оспорениот дел од законската одредба не е во согласност со Уставот бидејќи со неа се предвидува, по сила на законот, а не како казна (забрана) што ја изрекува судот во рамките на видовите на кривичните санкции, лицето да не може да биде вработено во Министерството за надворешни работи, со што се врши ограничување на правата на граѓаните, без да се има уставна основа за тоа. Освен тоа во оспорениот дел на законската одредба не се конкретно наведени кривичните дела, ниту изречената казна за нив, што лицето го прават недостојно за вработување во Министерството со што се дозволува целосна дискреција при одлучувањето за овие прашања. (У.бр. 225/2007)

33. Судот го укина член 20 став 1 алинеја 2 од **Законот за Народниот правобранител** („Службен весник на Република Македонија“ број 60/2003).

„Пропишаната можност Народниот правобранител да не постапува по предметот доколку со претставката се навредувал органот или се злоупотребувало правото на претставка, значи повреда на уставно утврденото право на граѓанинот да поднесе претставка за работата на органите на државната управа и на другите јавни служби и да добие одговор, без да трпи штетни последици за ставот искажан во претставката“. (У.бр. 111/2007)

34. Судот го укина член 32 став 1, член 51 став 4 точка 1 во делот „или за лице кое може да даде известување за сторени кривични дела или прекршоци или за сторителите на такви дела“ и член 97 став 2 во делот „за работни места со посебни должности и овластувања утврдени со актот за систематизација на работните места во полицијата“ од **Законот за полицијата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.114/2006).

„Давањето на можноста полицијата во вршењето на своите надлежности да ги ограничи основните слободи и права, води кон ограничување на основните слободи и права на човекот и граѓанинот надвор од уставните рамки.

Предвидувањето распис да се објави и за лице кое може да даде известување за сторено кривично дело или за прекршок или за сторителите на таквите дела задира во приватноста на личноста и заштитата на приватноста.

Пополнувањето на одредени работни места без огласување значи дека некои граѓани се привелегирани и полесно засноваат работен однос без притоа да се има предвид начелото на транспарентноста и меѓусебна конкуренција на кандидатите“. (У.бр. 211/2006)

35. Судот ги укина член 7 став 2 точка 3, точка 4 во делот: „ако ја прекршил законската регулатива за работните односи“, член 8 став 11 во делот: „дека не му е изречена прекршочна санкција за сторен прекршок согласно со овој закон и“, член 12 став 10 во делот: „ако не му била изречена прекршочна санкција за сторен прекршок согласно со овој закон во тој период и“, став 11 во делот: „и кој во тој период не му била изречена прекршочна санкција за сторен прекршок утврден во овој закон“, став 12 во делот: „ако странецот за време на важноста на претходната работна дозвола не му била изречена прекршочна санкција согласно со овој закон и“, член 13 став 2 точка 4, член 15 став 5 во делот: „ако во последните три години пред поднесувањето на барањето за работна дозвола на странскиот работодавач или странец, не му била изречена прекршочна санкција согласно со овој закон“, член 22 став 3 во делот: „Дозволата ќе се издаде , доколку во последните две години пред поднесувањето на барањето за работна дозвола на странецот, не му е изречена прекршочна санкција за сторен прекршок согласно со овој закон“, член 25 став 6 во делот: „и доколку за странецот како физичко лице немало изречена прекршочна санкција во текот на тој период за извршен

прекршок, во согласност со овој закон“, член 26 став 3 во делот: „Дозволата за работа се издава, доколку последните три години пред да се поднесе барањето за работна дозвола на клиентот, кој ја врши услугата или лицето кое е наведено во ставот 1 на овој член, не му била изречена прекршочна санкција за извршен прекршок во согласност со овој закон“, член 42 став 1 во делот: „лажна изјава за изречена прекршочна санкција за прекршок согласно со овој закон или“ и став 3 во делот: „лажна изјава за изречена прекршочна санкција за прекршок согласно со овој закон или“ од **Законот за вработување и работа на странци** („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/2007).

„Со оглед на тоа што со оспорените законски одредби се излегува надвор од односот казниво дело и судски изречената казна за неговиот сторител, на тој начин што со закон и надвор од евентуално изречена судска казна се определуваат и други последици за определени лица, со што се ограничуваат слободите и правата на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот на Република Македонија, наведените законски одредби не се во согласност со член 13 став 1 и член 14 став 2 од Уставот на Република Македонија“. (У.бр. 2/2008)

36. Судот го укина член 13-в став 1 точка 4 од **Законот за Државен пазарен инспекторат** („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2007 и 81/2007).

„Оспорената одредба што ја предвидува осудуваноста на лицето во текот на вршењето на работите и задачите како член на прекршочната комисија на Државниот пазарен инспекторат, како причина за негово разрешување од должноста член на комисијата не е во согласност со Уставот, од причина што со неа се ограничува по сила на закон правото на едно лице да врши определена дејност и во случаи кога кривичното дело за кое лицето е осудено не е во никаква врска со вршењето на оваа дејност, па оттука формулацијата на оспорената одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, што е еден од елементите на уставниот принцип на владеењето на правото. (У.бр 184/2007)

37. Судот ги укина член 117 став 1 во делот: „или дека сторил кривично дело поврзано со стекнувањето на дипломата“ и член 138 став 2 во делот: „и ако сторил кривично дело во врска со вршењето високообразовна дејност“ од **Законот за високото**

образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2008).

„Со оглед на тоа што во конкретните случаи со оспорените делови на одредбите од членовите 117 став 1 и 138 став 2 по сила на Законот, а не како казна (забрана) што ја изрекува судот во рамки на видовите на кривичните санкции без да се наведат кривичните дела што се поврзани со стекнувањето на дипломата за кои студентот е обвинет и му е изречена мерка одземање на издадената диплома, односно без да се наведат кривичните дела против службената должност за кои лицето е обвинето и му е изречена мерка забрана за вршење на дејност или дејности на лицето му престанува работниот однос. Судот оцени дека оспорените делови на тие одредби од Законот не се во согласност со Уставот. (У.бр. 80/2008)

38. Судот го укина член 79 од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1997, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003, 37/2004, 4/2005, 50/2006, 29/2007 и 102/2008).

„Поради својата нејасност и непрецизност, одредбата од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност која предвидува можност за скратување на времето на примање на паричниот надоместок, остава широк простор на надлежниот орган - Агенцијата за посредување при вработувањето да го определи нејзиниот опсег, односно да одлучи дали во еден конкретен случај воопшто ќе се примени оваа законска можност, како и да определи за колку ќе го скрати времето на примање на паричниот надоместок, што создава опасност од арбитрерност, што е спротивно на начелото на владеештето на правото гарантирано со Уставот.

Фактот што од формулацијата на одредбата е нејасно дали на лицето ќе му престане правото на паричен надоместок или само ќе му се скрати времето на примање на истиот, го прави несигурно и арбитрерно уставно загарантираното право на социјална сигурност и социјално осигурување, оставајќи тоа да се остварува не врз основа на законот (како што предвидува член 34 од Уставот), туку врз основа на волјата на органот што ја применува одредбата во конкретни случаи“. (У.бр. 84/2008)

39. Судот ги укина член 39 став 1 точка и), член 55 став 1 точка и) и член 79 став 5 точка г) од Законот за доброволно

капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.7/2008).

„Барањето доказ од друштвата управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови за околноста дали на лицата кои се членови на органите на раководење и управување на друштвото за управување им е изречена прекршочна санкција не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3, членот 11 и членот 25 од Уставот бидејќи тоа не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за давање на соодветни дозволи за вршење на дејноста и кој што за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот.

Не е во согласност со со член 32 ставовите 1 и 2 и член 33 од Уставот во постапката за основање или спојување на друштвата за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови, да се достават и документи за финансиската состојба на акционерите на секое друштво, вклучувајќи и документи со кои се потврдува дека ниту еден од акционерите нема заостанати неплатени даноци и придонеси за социјално осигурување, бидејќи на овој начин се излегува надвор од соодветните законски механизми и се намалува обемот на правото на работа, слободен избор на вработување, достапноста на секое работно место секому под еднакви услови“. (У.бр.117/2008)

1.2. Одлуки за поништување или укинување на подзаконски акти

Судот во текот на 2008 година укина одредби и во повеќе подзаконски акти и тоа:

1. Судот ја укина **Одлуката за измена на Одлуката за измена на режимот на сообраќајот на улица „Благој Горев“ и улица „Алексо Демниевски“ во Велес**, број 0701-2636/3 од 12 јуни 2007 година, донесена од Советот на општина Велес („Службен гласник на општина Велес“ бр.11 од 29 јуни 2007 година).

„Оспорената Одлука не е донесена во согласност со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, од причина што во списите недостасува сообраќаен проект за локални патишта и улици, ниту пак има претходна согласност за настанатата промена на режимот во сообраќајот од министерот за внатрешни работи како што предвидува наведениот закон.“ (У.бр. 157/2007)

2. Судот ја укина Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за дел од УЕ "Трета МУБ" Урбан модул помеѓу улиците "Миле Кипра", "Перо Чичо" и "Перо Шварц" - општина Куманово, број 07-9695/6 од 20 декември 2006 година донесена од Советот на општина Куманово („Службен гласник на општина Куманово“ број 22 од 22 декември 2006 година).

„Постапката за донесување на урбанистичкиот план треба да биде заснована на докази од кои ќе може да се согледа законитоста на спроведената постапка, а со тоа и уставноста не би била проблематизирана. Во отсуство на веродостојни докази, ќе се смета дека постапката не била правилно спроведена“. (У.бр. 108/2007)

3. Судот го укина насловот, во делот „заштита на авторските права и“, член 1 став 1, во делот „заштита на авторските права и“, член 2 став 1 точка 1, во делот „објавување“ и членовите 14 - 23 од Правилникот за заштита на авторските права и распределба на авторските надоместоци, бр.526-1-03, донесен од Собранието на Здружението за заштита на авторски музички права ЗАМП на 12 октомври 2005 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/2007).

„Со оглед на тоа што со Правилникот, покрај другото, се уредува и заштита на авторските права што е законски регулирана материја, а не само распределба на авторските надоместоци како што определува означената одредба од Законот, Судот утврди дека насловот во делот „заштита на авторските права и“, член 1 став 1 во делот „заштита на авторските права и“и членовите 14-23 од Правилникот не се во согласност со член 147 став 1 од Законот за авторското право и сродните права.

Со оглед на тоа што членот 2 став 1 точка 1 од Правилникот определува дека колективно се остварува правото на објавување, наместо правото на јавно соопштување на музичко

несценско дело како што предвидува наведената законска одредба, Судот утврди дека означениот член од Правилникот, во делот „објавување“, не е во согласност со член 139 од Законот“. (У.бр. 71/2007)

4. Судот ги укина член 5, 8, 9 и 10 од Правилникот со тарифа за користење на авторски музички дела бр.526-2-03 донесен од Собранието на Здружението за заштита на авторски музички права (ЗАМП) на 12 октомври 2005 година, како и тарифниот број 30 точка 2 од Тарифата за користење авторски музички дела, која е составен дел на наведениот Правилник („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/2007).

„Со оглед на тоа што оспорените одредби на членовите 5, 8, 9 и 10, како и тарифниот број 30 точка 2 од Тарифата која е составен дел на оспорениот Правилник, висината на надоместокот да ја утврдуваат и во процентуален износ од вкупниот месечен бруто приход и во пашален износ, Судот утврди дека тие не се во согласност со одредбите од Законот за авторското право и сродните права“. (у.бр. 74/2007)

5. Судот ја укина Одлуката за утврдување надоместок за употреба на градежно земјиште–градска рента, донесена од Советот на општина Гостивар под бр. 07-620/1 од 13.10.2003 година.

„Со оглед на тоа што надоместокот за употреба на градежното земјиште како јавна давачка не е утврден со закон, Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со членот 33 од Уставот и Законот за градежно земјиште“ (У.бр. 231/2007).

6. Судот ја поништи Одлуката за усогласување на постапки за продажба, давање под концесија и долготраен закуп на имот во сопственост на Република Македонија, донесена од Советот на Општина Чучер-Сандево, бр. 07-241/5 од 11.03.2006 година („Службен гласник на Општина Чучер-Сандево“ бр. 1 од 24.03.2006 година).

„Тргувајќи од фактот дека општината нема ниту уставен, ниту законски основ да пропишува нејзино учество во постапките на државните органи, другите органи и организации за продажба, давање под концесија и долготраен закуп на земјишта и објекти во сопственост на Република Македонија, независно што тие се наоѓаат на територијата на општината, ниту постои законско овластување за

учество на општински орган во овие постапки, Судот утврди дека оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 4, член 30 став 3, член 51 став 1 и член 115 став 1 од Уставот, како и со член 36 од Законот за локалната самоуправа, член 10 од Законот за сопственост и други стварни права и член 6 став 1 и член 13 од Законот за концесии“. (У.бр. 201/2007)

7. Судот го укина член 56 став 1 во делот: „Сојузот на“ и членот 106 став 1 во делот: „од Сојузот на студентите“ од **Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје** („Универзитетски гласник“ бр.60/2005) - пречистен текст.

„Со овие оспорени одредби на студентите им се ограничува правото само преку Сојузот на студентите да избираат свој претставник во Универзитетскиот сенат, односно само претставник на Сојузот на студентите да биде избран како член на ректорската управа. На студентите всушност им е ограничено правото да учествуваат во управувањето во органите на Универзитетот само преку Сојузот на студентите, а не и преку други форми на самоорганизирање на студентите или на друг начин според условите утврдени во закон како што е утврдено и во членот 163 од Законот за високото образование“. (У.бр. 21/2007)

8. Судот ги укина **Одлуката за користење на јавните пешачки површини на подрачјето на општината Центар**, бр.07-463/5, донесена од Советот на Општината на 7 март 2006 година ("Службен гласник на општина Центар" бр.2/2006) и **Одлуката за утврдување висината на надоместокот за изработка на проекти-елаборати за користење на јавните пешачки површини на подрачјето на општината Центар**, бр.07-833/5, донесена од Советот на Општината на 27 април 2006 година ("Службен гласник на општина Центар" бр.4/2006

„Утврдувањето стандарди за поставување времени објекти, мебел и урбана опрема на подрачјето на град Скопје, како и следење на спроведувањето на тие стандарди, надлежност е на градот Скопје, а надлежноста на општините во градот Скопје се состои во издавање конкретни одобренија за поставување времени објекти, мебел и урбана опрема без можност со нив да се менуваат, односно определуваат други, стандардите определени од градот Скопје“. (У.бр. 140/2007)

9. Судот го укина член 24 став 3 од **Колективниот договор на Електростопанство на Македонија**, Акционерско друштво за дистрибуција и снабдување со електрична енергија во државна сопственост - Скопје од 16 ноември 2005 година („Службен гласник на РСМ“ бр.6/2005 од 30 ноември 2005 година).

„Одредбата во Колективниот договор со која се предвидува прекувремената работа да продолжи наредниот ден, а работодавачот да одлучи работата на тоа работно место да не се смета за прекувремена работа, туку само да изврши прераспределба на работното време со тоа што остварените часови на прекувремената работа на работникот му се комоезираат со исти толку платени часови, е во споривност со член 32 од Уставот и членовите 117 и 120 од Законот за работните односи“. (У.бр. 183/2007)

10. Судот ја поништи **Одлуката за определување на лицата на кои нема да се врши доделување под закуп деловен простор со кој стопанисува ЈП ССДП на РМ, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија, број 02-16538/34 од 22.12.2006 година и број 02-1077/9 од 23.01.2008 година.**

„Со оглед дека во постојната законска регулатива нема правен основ за тоа Јавното претпријатие за стопанисување со станбениот и деловниот простор на Република Македонија со свој акт да определи кои лица не можат да бидат корисници на деловен простор во сопственост на Република Македонија, произлегува дека, со донесувањето на ваквата одлука, Јавното претпријатие преземало улога на законодавец, поради што Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеите 3 и 4 и член 51 од Уставот, со Законот за стопанисување со станбениот и деловниот простор на Република Македонија и со Законот за спречување судир на интереси“. (У.бр. 237/2007)

11. Судот го укина член 3 став 1 во делот „и на столбовите поставени во трупот на патот и во патниот појас“ и член 5 од **Одлуката за утврдување надоместоци за обезбедување финансиски средства за изградба, реконструкција, одржување и заштита на локалните патишта и улици во општина Прилеп** („Службен гласник на општина Прилеп“ бр. 9/2006 и 13/2007), донесена од Советот на општина Прилеп.

„Со Одлуката за утврдување надоместоци за обезбедување финансиски средства за изградба, реконструкција, одржување и заштита на локалните патишта и улици во општината Прилеп, донесена од Советот на општината, во дел од одредбите се излегло надвор од предвиденото во Законот за јавните патишта и уставното начело на владеење на правото“. (У.бр. 212/2007)

12. Судот ја поништи Одлуката за определување на висината на надоместокот на членовите на комисиите, одборите и другите работни тела кои извршуваат работи за Советот на општина Струга бр. 07-262/6 од 30.01.2008 година.

„Со оглед на тоа што со оспорената Одлука правото на надоместок на членовите на комисиите, одборите и другите работни тела кои извршуваат работи за Советот на општина Струга за нивниот ангажман во општината, не е утврдено во согласност со членовите 29-а и 29-б од Законот за дополнување на Законот за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката, Судот утврди дека таа одлука не е во согласност со Уставот и Законот за дополнување на Законот за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката“. (У.бр. 43/2008)

13. Судот ја поништи Одлуката за поделба на Јавната здравствена установа Универзитетски клинички центар - Скопје, број 19-3888/1 од 26 јуни 2007 година, ("Службен весник на Република Македонија" бр.102/2007), донесена од Владата на Република Македонија.

„Со оспорената одлука Владата на Република Македонија како носител на извршната власт одлучувала за права и обврски кои се однесуваат на Собранието на Република Македонија а кои се непосредно поврзани со укинувањето на јавната здравствена установа основана од Собранието на Република Македонија, таа ја дерогирала односно отстранила од правниот поредок Одлуката на Собранието на Република Македонија, и со тоа директно ги повредила уставните принципи на владеењето на правото и поделбата на власта, со мешање на извршната во законодавната власт спротивно на одредбите од членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот“. (У.бр. 241/2007)

14. Судот ги поништи делот „на возраст до 40 години“ од ****Индикации:-АРТ на кодот „G03GA01-Chronic gonadotropin (human i rekombinanten)**** и - делот: „на возраст до 40 години“ од *****Индикации:-АРТ на кодот: „G03GA06-Folitropin beta*****, од насловот „Лекови кои делуваат на генитоуринарниот тракт и полови хормони“ од **Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот за здравствено осигурување** („Службен весник на Република Македонија,, бр.102/2007 и 104/2007-исправка).

„Определувањето услов, возрасна граница до 40 години возраст на жена, кој не е предвиден во закон, за три обиди за лекување по пат на вештачко оплодување претставува навлегувањето во нормативното уредување од каде се доведува во прашање владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна и извршна како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во членот 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот.

Воедно ваквото уредување не е во согласност и со целината на Законот за здравственото осигурување и неговите членови 9 и 10 и целината на Законот за здравствената заштита бидејќи во нив не се среќаваат одредби кои го условуваат правото на здравствената услуга-вештачко оплодување со 40 години возраста на пациентот“. (У.бр. 249/2007)

15. Судот поништи делови од неколку **одлуки на Регулаторната комисија за енергетика** и тоа:

а) Точка 3 во делот „од 1 јануари 2008 година“ од Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за просечната цена на производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија за греење за регулиран период на Топлификација АД-Скопје, донесена од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија бр.02-406/1 на 25 февруари 2008 година („Службен весник на Република Македонија,, бр.27 од 25 февруари 2008 година).

б) Точка 3 во делот „од 1 јануари 2008 година“ од Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за просечна цена на производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија за греење за регулиран период на Скопје Север АД Скопје, донесена од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија бр.02-409/1 на 25 февруари 2008 година („Службен весник на Република Македонија,, бр.27 од 25 февруари 2008 година).

в) Точка 3 во делот „од 1 јануари“ од Одлуката за одобрување на Ценовник-Тарифа за испорака на топлинска енергија за греење на тарифните потрошувачи на Топлификација АД Скопје, за период од 1 јануари до 31 декември 2008 година, донесена од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија бр.02-428/1 на 28 февруари 2008 година („Службен весник на Република Македонија„ бр.29 од 29 февруари 2008 година) и

г) Точка 3 во делот „од 1 јануари“ од Одлуката за одобрување на Ценовник-Тарифа за испорака на топлинска енергија за греење на тарифните потрошувачи на Скопје-Север-Скопје за период од 1 јануари до 31 декември 2008 година донесена од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија бр.02-429/1 на 28 февруари 2008 година („Службен весник на Република Македонија„ бр.29 од 29 февруари 2008 година).

„Одлуките во деловите во кои е предвидено тие да се применуваат наназад пред да се објават во Службен весник и пред да влезат во сила не се во согласност со принципот на забрана на повратно дејство на законите и другите прописи утврдени во член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија“. (У.бр. 56/2008 и У.бр. 91/2008)

16. Судот го укина член 15 став 5 од Општиот колективен договор за јавниот сектор на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2008).

„Законодавецот утврдил дека основната плата на работникот зависи од работното место на кое е распореден, поради што нема основ со грански колективен договор платата за работното место да се намали не како резултат на работите што се вршат на работното место, туку како резултат на несоодветен степен на стручна подготовка на работникот“. (У:бр. 16/2008)

17. Судот ги поништи Одлуката за утврдување на трошоците и надоместокот за присуство на седници и другите активности и обврски на членовите на Советот на општина Гевгелија бр. 07-2278/2 од 26.12.2006 година („Службен гласник на општина Гевгелија“ бр.24/2006) и Одлуката за измена и дополнување на Одлуката за утврдување на трошоците и надоместокот за присуство на седници и другите активности и обврски на членовите на

Советот на општина Гевгелија бр.07-2706/2 од 30.11.2007 година („Службен гласник на општина Гевгелија“ бр.19/2007).

„Со оглед на тоа што оспорените одлуки се донесени од Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања, тие не се во согласност со членот 32 од Законот за локалната самоуправа кој децидно и јасно е утврдено дека постојаните и повремениите комисиии советот на општината може да ги формира само за разгледување на прашања и утврдување на предлози од одредена област, а не и за донесување на прописи, како што се и оспорените одлуки“. (У.бр. 34/2008)

18. Судот ја поништи **Одлуката за утврдување на висината на паричен надоместок, кој по основ на партиципирање во доизградба на секундарната фекална канализација** би претставувал обврска на жителите на Горно Лисиче, број 07-234/1 од 10 јануари 2008 година, донесена од Советот на општина Аеродром („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.1/2008).

„Општината нема надлежност да пропишува јавни давачи, јавните давачки се утврдуваат со закон со кој се уредуваат и видот, висината, олеснувањата, ослободувањата и другите елементи на јавната давачка“. (У.бр. 21/2008)

19. Судот го укина член 21 став 1 алинеја 10 во делот „потесно“ од **Општиот колективен договор за јавниот сектор на Република Македонија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.10/2008).

„Оспорениот член не е во согласност со Уставот и Законот за работните односи и Законот за семејството од причина што со неа се уредува право кое не ги опфаќа сите членови на семејството на работникот, туку на дел од нив како членови на „потесно“ семејство, со што се стеснува кругот на лица на кои им припаѓа правото кое е утврдено со закон, и кое се однесува во целост на членовите на семејството, а не на дел од него“. (У.бр.54/2008)

20. Судот ја поништи **Одлуката за усвојување измена и дополнување на Деталниот урбанистички план за дел од град Гостивар-Урбан блок 8, бр.07-20/1 од 14 февруари 2008 година, донесена од Советот на општина Гостивар** („Службен гласник на општина Гостивар“ бр.2/2008).

„Постои повреда на членот 25 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање кога Советот на општината продолжил со постапката за донесување на одлука за усвојување на детален урбанистички план при состојба кога Министерството за транспорт и врски претходно дадената согласност на Нацрт-Планот уредно и навреме ја повлекло. До повлекување на дадената согласност може да дојде се до објавувањето на конкретната одлуката за просторно планирање во службеното гласило на општината, бидејќи по овој момент наоѓаат примена цитираните одредби од Законот за општата управна постапка и можат да се преземаат други предвидени правни средства.

Не се исполнети условите за запирање на постапката од членот 47 алинеја 2 од Деловникот на Судот, кога иницијативата е повлечена по поведената постапка за оценување на законитост на оспорениот акт, бидејќи немањето согласност на Нацрт-Планот преставува суштесен недостаток во постапката за планирање“. (У.бр. 101/2008)

21. Судот ја поништи Одлуката за определување на висината на надоместокот на членовите на советот што учествуваат во постапката за склучување на брак како претставници на Советот на општина Чашка бр. 0701-738/6 од 28.04.2006 година.

„Со оглед на тоа што со оспорената Одлука правото на надоместок на членовите на советот што учествуваат во постапката за склучување на брак како претставници на општина Чашка, не е утврдено во согласност со Законот за локалната самоуправа, Судот оцени дека таа не е во согласност со овој закон“. (У.бр.111/2008)

22. Судот ја поништи Одлуката за утврдување на висината на паричен надоместок, кој по основ на партиципирање во доизградба на секундарната фекална канализација би претставувал обврска на жителите на Долно Лисиче, број 07-233/1 од 10 јануари 2008 година, донесена од Советот на општина Аеродром („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.1/2008).

„Општината нема надлежност да пропишува јавни давачи, јавните давачки се утврдуваат со закон со кој се уредуваат и видот, висината, олеснувањата, ослободувањата и другите елементи на јавната давачка“. (У:бр. 20/2008)

23. Судот го укина член 24 став 2 од Правилникот за единствените критериуми и постапката за избор на наставно-научни, наставни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св.Климент Охридски“ Битола, донесен од Универзитетскиот сенат на 3 февруари 2003 година.

Имајќи ја предвид одредбата од член 131 став 6 од Законот за високото образование, со која јасно е утврдено дека постапката по конкурсот за избор во звања започнува по објавувањето на конкурсот, односно наредниот ден од денот на објавувањето како и содржината на оспорениот член од Правилникот според кој во рок од шест месеци не се засметува рокот од конкурсот кој е утврден на 8 дена, со што се продолжува рокот од шест месеци утврден во Законот, Судот оцени дека оспорената одредба не е во согласност со Уставот и со член 131 од Законот за високо образование. (У.бр. 99/2008)

24. Судот го укина член 3 алинеја 3 од Правилникот за формата и содржината на барањето за добивање дозвола, како и формата и содржината на дозволата за оператор на депонија („Службен весник на Република Македонија, бр.140/2007), донесен од министерот за животна средина и просторно планирање.

„Не е во согласност со со член 32 ставовите 1 и 2 и член 33 од Уставот кон барањето за добивање на дозвола за оператор на депонија да се приложи и уверение од Управата за јавни приходи за платени даноци и други јавни давачки пропишани со закон, бидејќи таквото пропишување значи излегување надвор од соодветните законски механизми и намалување на обемот на правото на работа, слободен избор на вработување и достапноста на секое работно место секому под еднакви услови“. (У.бр. 132/2008)

25. Судот ги укина: а) член 29 од Правилникот за издавање на документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегралниот автоматски систем за управување („Службен весник на Република Македонија“ бр.55/2001) донесен од министерот за финансии на Република Македонија, и б) член 1 став 2, член 2, член 3 точка 11, член 4 точките 5, 6, 7, 9 и 14, член 5 и член 6 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за издавање на документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики

кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрираниот автоматски систем на управување („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2008) донесен од министерот за финансии на Република Македонија.

„Воведувањето, односно пропишувањето на прикажување на прометот на македонските производи на фискалните сметки, заедно со логото „да купуваме македонски производи“ (кое исто така е аплицирано на фискалните сметки) според Судот, претставува држав-на мерка која го стимулира купувањето на домашните производи, а го дестимулира прометот на странските производи. Ваквата стимулативна мерка, која ја определува државата, доведува до нарушување на принципот на слободата на пазарот и со истата со оглед на државното инволвирање во уредувањето на пазарот на овој начин кое е спротивно на членот 55 од Уставот, не се обезбедува рамноправна положба на субјектите на пазарот. Ова посебно ако се има во вид дека за секој производ кој се наоѓа во легален промет се применува, односно се почитува принципот на рамноправност, а со тоа, што е многу поважно принципот на рамноправност на пазарните субјекти независно од потеклото на стоки што ги ставаат во промет, што со ова оспорено решение во подзаконскиот акт, не е случај. Имено, со ова решение се врши фаворизирање на македонските производи, за сметка на останатите производи на пазарот, со што всушност се врши и дестимулирање на прометот на странските производи со што се нарушува принципот на рамноправност на субјектите на пазарот, што е спротивно на една од темелните вредности на уставниот поредок предвиден во член 8 став 1 алинеја 7 и слободата на пазарот и претприемништвото од член 55 од Уставот“.
(У.бр. 134/2008)

2. Решенија за неповедување постапка

Во текот на 2008 година Уставниот суд на Република Македонија со **решение за неповедување** постапка за оценување на уставноста на закони, односно уставноста и законитоста на подзаконски акти **заврши 109 предмети.**

а) Од овие предмети во кои предмет на уставно-судска оцена биле **закони**, како **покарактеристични** ги издвојуваме следниве:

1. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 84 од **Законот за работните односи** („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005).

„Не е несогласна со Уставот законската одредба со која работодавачот во случај на кршење на работната дисциплина или неисполнување на обврските утврдени со закон, колективен договор и договор за работа, најпрво треба да донесе одлука за откажување на договорот за вработување, па дури тогаш така донесената одлука да ја замени со парична казна. Значи, паричната казна во конкретниот случај не се изрекува како самостојна мерка туку претставува една олеснителна околност за работникот, наместо да му престане работниот однос да може и понатаму да работи, но за кршењето на работниот ред и дисциплина сепак се казнува согласно член 84 од Законот“. (У.бр. 88/2007)

2. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 154 од **Законот за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006 и 153/2007).

„Со законското решение според кое, на пензионер, додека е во работен однос, му се намалува исплатата на пензијата за одреден процент поради тоа што остварува средства за егзистенција на друг начин (со ново работно ангажирање, за кое е задолжително осигуран по основ на пензиско и инавалидско осигурување), не се повредува начелото на социјална праведност утврдено со член 8 став 1 алинеја 8 од Уставот“. (У.бр. 216/2007)

3. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 94-а ставови 1 и 2, 94-б, 94-в, 94-г и 94-д од **Законот за изменување и дополнување на Законот за пресоналниот данок од доход** („Службен весник на Република Македонија“ бр.120/2005).

„Законското решение органот за јавни приходи да покрене постапка за задолжување со данок на оној имот кој е поголем од оданочениот, односно имотот кој го поседува лицето и средствата со

кои располага потекнуваат од приходи на кои не е утврден данок или не е доволно утврден, е во согласност со член 33 од Уставот на Република Македонија“. (У.бр. 240/2007)

4. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 91 став 2, во делот "Владата" од **Законот за здравствена заштита** ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/1991, 46/1993, 55/1995, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006 и 5/2007).

„Со определбата на законодавецот во членот 91 став 2 од Законот за здравствена заштита, Владата на Република Македонија да биде основач на јавна здравствена установа, не се повредуваат уставните вредности ниту за тоа постојат уставни пречки, туку предметното прашање за основач на јавна здравствена установа со закон е уредено на начин како што законодавецот сметал дека е потребно и целисходно и тоа важи за односи по влегување во сила на законот“. (У.бр. 241/2007)

5. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 12 алинеја 9 и член 35 точка 5 од **Законот за адвокатурата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2002, 60/2006 и 29/2007).

„Законодавецот има уставно овластување со закон да ги уреди условите за стекнување статус адвокат, вклучително и условот да не е во работен однос, како и изворите на финансирањето на Адвокатската комора на Република Македонија, вклучително и коморска маркичка која не е содржана во другите извори на финансирањето.“ (У.бр. 78/2007)

6. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 26 ставови 2 и 3 од **Законот за патните исправи на државјаните на Република Македонија** ("Службен весник на Република Македонија" бр.67/1992, 20/2003, 46/2004 и 19/2007) и членот 2-б став 2 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за обрасците на патните исправи и визи на државјаните на Република Македонија, за начинот на фотографирање за патните исправи и за водење на евиденција ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2007), донесен од министерот за внатрешни работи.

„Министерството за внатрешни работи е надлежно за изготвување на патните исправи на граѓаните, а со тоа и одговорно да ги обезбеди биометриските карактеристики во патните исправи согласно безбедносните стандарди во меѓународните акти, од кои произлегува дека фотографијата е податок за ликот на граѓанинот во патната исправа која министерството ја обезбедува во рамки на управната постапка во форма која ги задоволува биометриските стандарди“. (У.бр. 220/2007)

7. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 114 од **Законот за средното образование** („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006 и 30/2007).

„Со законската одредба која предвидува обврска за полагање на државна матура, во која се опфатени и учениците за кои при запишување во државните средни училишта во учебната 2004/2005 година не стоела ваквата обврска, не се повредува принципот на ретроактивно важење на правото, бидејќи ваквата одредба ги обврзува само генерациите кои што по нејзиното донесување ќе треба да полагаат државна матура, односно нејзината важност е за во иднина“. (У.бр. 45/2008)

8. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на одредбите на член 35 ставови 2, 3 и 4, член 123 ставови 2 и 3, член 237 став 4, член 238 став 4, член 302 став 3, член 303 став 3, член 306, член 309, член 327 ставови 2 и 3, член 330 став 5, член 333 став 4, член 403, член 404 ставови 1 и 2, член 405, член 406, член 407 став 3, член 409 став 2, член 419 став 3, член 420 став 3, член 421 став 3 од **Кривичниот законик** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006 и 7/2008).

„Принципот на почитување на човековото достоинство како основна човекова вредност што ужива универзална заштита, го обврзува законодавецот да предвиди механизми кои со кои ќе се овозможи на осуденото лице на казна доживотен затвор одново да ја стекне слободата.

Казната доживотен затвор, онака како што е уредена во Кривичниот законик на Република Македонија, не претставува неограничено, односно доживотно ограничување на слободата на

човекот. Со самиот факт што осудениот на оваа казна може да бара условен отпуст, под услови точно предвидени во Кривичниот законик, односно по издржани 15 години затвор, произлегува дека осуденикот на оваа казна не е однапред лишен од каква и да било можност, односно шанса за отпуштање од натамошно издржување на казната, поради што Судот не го постави прашањето за согласноста на одредбите од Кривичниот законик кои се однесуваат на казната доживотен затвор со одредбите од Уставот“. (У.бр. 28/2008)

9. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на **Закон за изменување и дополнување на Законот за денационализација** („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/2007).

„Определувањето надомест за имот кој не може физички да се врати според неговата вредност во времето на одземањето, дури и кога тој не би соодветствувал на претпоставената пазарна вредност на тој имот, не може да се смета за арбитрерно, туку е израз на волјата на законодавецот да ги обештети поранешните сопственици, дури и во случај кога нивниот имот престанал да постои.

Не е во несогласност со Уставот денационализацијата како процес да може да биде ограничена со рокови, па од тука и правото на државта како сопственик на имотите да ги определува и роковите во кои поранешните сопственици, односно нивните наследници ќе ги остварат своите права од денационализацијата“. (У.бр. 143/2007)

10. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 107 и 108 од **Законот за лекови и медицински помагала** („Службен весник на Република Македонија“ бр.106/2007).

„Законското решение, Агенцијата за лекови како самостоен орган на државната управа, да ја одобри цената на лековите, според Судот, е во согласност со членот 55 од Уставот, од причина што со формирањето на цената на лековите согласно елементите децидно утврдени Законот, како и со определувањето на процентот на маржата, се овозможува државата да ја контролира цената на лековите што се издаваат на рецепт. На овој начин се остварува уставната обврска предвидена во членот 55 став 2 од Уставот, Републиката да обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти и да презема мерки против монополската положба и

однесување на пазарот. Токму формирањето на цените на начинот предвиден во оспорениот член 108 од Законот, е една од мерките што државата ги презема заради обезбедување на еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и спречување на монополската положба и однесување на пазарот“. (У.бр. 11/2008)

11. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 104 од **Законот за полицијата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.114/2006).

„Не е во несогласност одредбата од Законот за полицијата со која е регулиран начинот и условите за давање согласност на министерот за склучување на договор за вработување со скратено работно време со друг работодавач од причина што таквото овластување произлегува од Законот за организација и работа на органите на државната управа и Законот за работните односи“. (У.бр. 214/2007)

12. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 19 став 2 од **Законот за извршување** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/2005, 50/2006, 129/2006 и 8/2008).

„Оспорената законска одредба која оневозможува врз основа на полномошно да се врши исплата на побарувањето на доверителот на друго лице (адвокат како полномошник на доверителот или друго лица) не е спротивна на уставно утврдената положба на адвокатурата, бидејќи со неа законодавецот директно го ставил во функција начелото на совесност и чесност и начелото на забрана на злоупотреба на правата. Имено, поаѓајќи од тоа што односот на застапништво што се воспоставува помеѓу странката и нејзиниот полномошник има за цел остварување на правата и побарувањата на странката (доверителот), тогаш договарањето наместо на доверителот исплатата на побарувањето да се врши на полномошникот е директно спротивно на целта заради која се востановува застапничкиот однос“. (У.бр. 36/2008)

13. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 98 став 1 и став 2 во деловите: „Во постапките за кои со закон е утврдено дека се итни, односно за работите кои според закон“ и “се нужни, судот е должен да работи и за време на штрајк“ од **Законот за судовите** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2006 и 35/2008).

„Определбата дека за време на штрајк треба да се извршуваат итни и неодложни работи во судот, утврдени со закон, не значи ограничување на правото на штрајк на службениците во судот, како што смета подносителот на иницијативата, затоа што правото на штрајк не може да се сфати како апсолутно право чие остварување може да го доведе во прашање остварувањето на другите со Устав гарантирани слободи и права на граѓаните, чие остварување е, исто така, грижа на државата. Поради наведеното, Судот оцени дека ваквата законска регулатива не претставува ниту повреда на основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, ниту повреда на начелото на владеењето на правото, како темелни вредности на уставниот поредок, поради што не изрази сомневање во уставноста на ваквата определба на законодавецот“. (У.бр. 74/2008)

14. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членовите 3, 24 став 2, 34, 35 ставови 2 и 3, 37 став 2, 46, 50, 51, 61, 63, 71 и 75, од **Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/2005 и 13/2007).

„Издвојувањето на лицата кои се со статус на "поранешни сопственици" за кои приватизацијата се спроведува без товар на надомест кон државата и со оној дел од корисниците - физички и правни лица, кои немаат таков статус, Законот ги уредил прашањата за процесуирање на барањата, одлучувањето во управна постапка за приватизацијата, правото на долготрајниот закуп кој ако не се стекне со договор се стекнува по сила на овој закон со решение на управен орган, тоа е право на законодавецот за државната сопственост во случајов на градежното земјиште кое го имаат корисниците да го уреди натамошното користење со закуп, приватизација со товар на надомест како и приватизација без товар на надомест само за поранешните сопственици, поради што оспорените одредби од Законот се во согласност со Уставот. (У.бр. 199/2007)

15. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 11 став 3, член 13 став 2 и член 18 став 2 од **Законот за политичките партии** („Службен весник на Република Македонија“ бр.76/2004, 5/2007, 8/2007 и 5/2008).

„Законската обврска основачот својата изјава за основање на политичка партија да ја завери кај нотар нема за цел ограничување

не остварување на слободата на политичко здружување и дејствување.

Уставниот суд согласно Уставот на Република Македонија и Деловникот на Уставниот суд нема надлежност да ги преиспитува сопствените одлуки, односно да врати во правниот поредок закон, одредби од закон или друг пропис што ги укинал или поништил“. (У.бр. 50/2008)

16. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста член 371 став 2 од **Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/2007, 86/2008 и 106/2008-исправка).

„Со предвидувањето на можноста униформираниот полициски службеник, привремено да ја одземе возачката и патната исправа не се доведува во прашање остварувањето на слободите и правата на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени во Уставот на Република Македонија. Ова затоа што остварувањето на слободите и правата на човекот и граѓанинот не е апсолутно, бидејќи тие не се цел сами за себе и не може да се остваруваат само индивидуално туку во заемност и меѓусебна зависност на луѓето. Со временото одземање на возачката и патната исправа од сторителот на прекршокот кој би можел да го одбегне плаќањето на глобата поради заминување во странство, што претставува одбегнување на исполнување на одредена законска обврска, не се пропишува забрана ниту ограничување на движењето, туку се воспоставува обврска за плаќање на глоба за сторен прекршок, како начин односно средство за обезбедување на исполнување на законската обврска за плаќање на изречена глоба. (У.бр. 261/2007)

17. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 59 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/2007).

„Овластувањето на Владата во период од две години да може да определува повисок процент на усогласување на пензиите од процентот на редовното усогласување на пензиите не е спротивно на владеењето на правото, еднаквоста на граѓаните и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелни

вредности на Уставот и е со цел да се ублажи состојбата со намалување на реалната вредност на пензијата“. (У.бр. 17/2008)

18. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на: а) посебно оспорениот дел: „се колнам“ од членот 50 став 1 од **Законот за судовите** („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006) и б) **Законот за изменување на Законот за празниците на Република Македонија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2007)

„Свечената изјава во која се содржани зборовите : „се колнам“ претставува лично гарантирање на судијата и судијата поротник за почитување на Уставот и законите и вредностите поставени во насока на почитување на професионалната определба и во интерес на целокупниот поредок на државата. Така употребените зборови го засилуваат свечениот, достоинствен чин на давањето на свечена изјава при стапување на јавна функција од каде истата не може да се поврзе со практикувањето на религијата, бидејќи е традиционална, а религиозна заклетва и каде под изговор на слободата на веросиповеста не може да се одбие давањето на ваков вид свечена изјава.

Според тоа определбата на законодавецот свечената изјава да се зајакне, потврди и со зборовите „се колнам“ треба да се свати само како убедување себе си, но и на лицата пред кои се дава изјавата дека веруваат во вистинитоста на зборовите што ги изговараат при давањето на свечената изјава, што е во согласност со член 19, Амандманот VII, член 25, член 32 и член 51 од Уставот.

Предвидувањето во Законот за празниците на Република Македонија, различни денови да се неработни и да се празнуваат од страна на различни верски заедници е по својата суштина обезбедување еднаквост на граѓаните по верска основа преку славење на своите, но и покажување почит кон славењето на туѓите вредности, што е во согласност со членот 9 од Уставот“. (У.бр. 52/2008)

б) Од предметите завршени со решение за неповедување на постапка за оценување на уставноста односно законитоста, во кои предмет на уставно-судска оценка биле **подзаконски акти**, како **покарактеристични** ги издвојуваме следниве:

1. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Одлуката за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за Централно градско подрачје на град Скопје „Мал Ринг“ бр. Б1, Б2, Б3, Б4, Б5 и Б6 - Скопје,**

„Од анализата на доставената документација за донесувањето на оспорената Одлука во делот што се оспорува со иницијативата произлегува дека Општината Центар како орган за донесување на наведената одлука, законски ги спровела определените дејствија во постапката за донесување на истата, поради што таа е во согласност со Уставот и со законите“. (У.бр. 5/2008)

2. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Правилникот за начинот на издавањето под закуп и за критериумите за утврдување на висината на закупнината за просторот и опремата на јавните здравствени установи кои се издаваат под закуп** („Службен весник на Република Македонија" бр.63/2004).

„Кога во законската одредба како критериум за издавање на објектите под закуп се определени локацијата, големината и староста на објектот и опремата кои се издаваат под закуп, постои доволна рамка за да врз основа на неа надлежниот министер со подзаконски акт ја определи висината на закупнината. Оттаму, овластувањето на министерот поблиску да го пропише начинот на издавањето под закуп и поблиските критериуми за утврдување на висината на закупнината не може да се доведе под сомневање и од аспект на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска“. (У.бр. 9/2008)

3. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 28 и целината на **Колективниот договор за здравствена дејност на Република Македонија**, склучен помеѓу Министерството за здравство и самостојниот Синдикат за здравство, фармација и социјална заштита на Република Македонија на 3 мај 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.60/2006).

„Од причини што оспорениот колективен договор како нов е склучен и објавен во месец мај 2006 година, што значи по истекот на шест месеци од влегувањето во сила на Законот за работни односи (5

август 2005 година – 5 февруари 2006) во вакуум просторот од 5 февруари 2006 година до 3 мај 2006 год (кога е донесен колективниот договор, а објавен на 15 мај 2006 година) согласно член 269 став 3 од Законот за работните односи, до склучувањето на колективните договори и донесувањето на актите на работодавачите, непосредно се применуваат одредбите на овој закон. Оттука, произлегува дека уредувањето на правата и обврските од работен однос во здравствената дејност до донесувањето на оспорениот Колективен договор се регулирало со непосредна примена на одредбите на Законот за работните односи.

Поаѓајќи од изнесеното правно мислење произлегува дека оспорениот колективен договор не претставува усогласен колективен договор, туку нов колективен договор, дотолку повеќе што во членот 126 од истиот се предвидува дека престанува да важи претходниот Колективен договор за здравствената дејност на Република Македонија“. (У.бр. 86/2008)

3. Барања за заштита на слободи и права

Во текот на 2008 година, Судот одлучуваше по 6 предмети односно барања за заштита на слободи и права поднесени врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Судот само во еден предмет (У.бр.195/2008 од 24 декември 2008 година) донесе одлука за одбивање на барањето за заштита на слободи и права не наоѓајќи дека е сторена дискриминација по основ на социјалната припадност. Во останатите пет предмети Уставниот суд одлучи со решение за отфрлање на барањето поради ненадлежност, и тоа во четири случаи барањето беше отфрлено бидејќи барањата во суштина се однесуваа на тоа Уставниот суд да постапи како инстанционен суд во однос на редовното судство, односно да ги преиспита пресудите донесени од страна на редовните судови. Во еден случај барањето беше отфрлено бидејќи се работеше за слободи и права кои не спаѓаат во корпусот на правата што ги штити Уставниот суд согласно член 110 алинеја 3 од Уставот, односно се работеше за заштита на правата од работниот однос за кои Уставот не предвидува надлежност на Уставниот суд.

4. Судир на надлежност

Како и во претходната 2007 година, и во 2008 година Уставниот суд имаше само еден предмет кој се однесуваше на судир на надлежност.

Во одлуката по овој предмет судот утврди дека постои судир на надлежност помеѓу Основниот суд Скопје 2 - Скопје и Комисијата за хартии од вредност и дека надлежен за постапување по однос на времената мерка со кое се бара забрана за располагање, пренесување и отуѓување на акциите на подносителот на иницијативата е Основниот суд Скопје 2 – Скопје (У.бр. 143/2008).

IV. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СУДОТ

Согласно Деловникот на Уставниот суд работата на Судот е јавна.

Претставниците на средствата за јавно информирање редовно се покануваат да присуствуваат на седниците на Судот. Известување на јавноста за работата на Судот се врши континуирано и преку WEB - Интернет страницата на Уставниот суд за дневниот ред на секоја закажана седница. После секоја завршена седница претставниците на средствата за јавно информирање сеопфатно се информираат за одлуките и решенијата што ги донел Судот.

Одлуките и решенијата откако ќе бидат изготвени и потпишани од Претседателот на Судот се објавуваат на Интернет страницата на Уставниот суд, така што се достапни на стручната и друга јавност: (www.ustavensud.mk). Веб страницата на Уставниот суд во текот на 2008 година беше збогатена со линкови до уставните судови на повеќе земји од Европа и од светот.

Информирањето на јавноста во 2008 година исто така се остваруваше и преку соопштенија и прес конференции.

V. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Во текот на 2008 година Судот оствари интензивна меѓународна соработка, во чии рамки неколку делегации од Судот учествуваа на повеќе регионални и мултилатерални настани. Истовремено Судот продолжи да ја остварува веќе воспоставената соработка со Венецијанската комисија на Советот на Европа преку својот офицер за врски.

Од активностите на меѓународната соработка ги издвојуваме следниве:

- Од 23-26 јануари 2008 година, претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски и генералниот секретар на Уставниот суд г-ѓа Милица Николовска присуствуваа на официјалното отворање на новата судиска година на Европскиот суд за човекови права во Стразбур и семинарот што по тој повод се одржа на тема „Улогата на консензусот во системот на Европската конвенција за човекови права“. Во рамките на посетата, претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски оствари средби со претседатели на уставните судови на повеќе европски земји како и со претставници на неколку меѓународни институции и организации.

- Од 7 до 10 мај 2008 година Уставниот суд на Црна Гора во полн состав (претседателот на Судот д-р Милан Марковиќ и пет судии) престојуваше во посета на Уставниот суд на Република Македонија. Оваа посета беше прва официјална билатерална средба на уставните судови на двете земји по нивното осамостојување.

За време на посетата беше остварена работна средба во Уставниот суд на Република Македонија на која беа разменети искуства во поглед на остварувањето на уставноста и законитоста во Република Македонија и во Црна Гора, работата на уставните судови и специфичностите во остварувањето на надлежностите на двата уставни суда.

За време на посетата, делегацијата на Уставниот суд на Црна Гора беше примена од страна на Претседателот на Република Македонија Бранко Црвенковски на која тој беше известен за активностите на Уставниот суд на Црна Гора во заштитата на уставноста и законитоста, како и за соработката помеѓу уставните судови на двете земји.

Покрај работниот дел и остварените контакти судиите на Уставниот суд на Црна Гора ги посетија и културно-историските споменици во античкиот град Стоби како и градот Охрид.

- Делегација на Уставниот суд на Република Македонија составена од од Претседателот на Судот д-р Трендафил Ивановски, судијата Вера Маркова, генералниот секретар Милица Николовска и државниот советник за меѓународна соработка Татјана Јањик-Тодорова, учествуваше на XIV Конгрес на Конференцијата на европските уставни судови што се одржа од 2 -7 јуни 2008 година во Вилниус-Литванија.

Тема на Конгресот беше „Проблемите на законодавниот пропуст во уставно-судската практика“ во рамките на која се дискутираше за надлежноста на уставните судови да ја оценуваат уставноста на правните празнини. На Конгресот беше презентираан генералниот извештај изготвен врз основа на националните извештаи на уставните судови на земјите членки, меѓу кои и на Уставниот суд на Република Македонија. Во овој извештај беше истакнато дека испитувањето и оценувањето на законодавниот пропуст претставува значајно средство на уставно-судска контрола преку кое се обезбедува супрематитјата на Уставот, усогласеноста на правниот систем и подобра заштита на уставните права и слободи на поединецот. Преку дискусиите на учесниците на Конгресот беше презентирани различна уставно-судска практика за испитување и оценување на правните празнини, при што мнозинството на излагачи истакнаа дека оценувањето на законодавниот пропуст е значаен аспект на обезбедувањето на уставноста на законите.

На Конгресот присуствуваа делегации од 39 европски земји – полноправни членки на Конференцијата на европските уставни судови, како и гости и набљудувачи – претставници на уставните судови од Централна и Јужна Америка, Азија и Африка, претставници на Европскиот суд за човекови права, Европскиот суд на правдата и Венецијанската комисија на Советот на Европа.

- Од 8 до 13 јули 2008 година, во Либервил, Габон, се одржа Петата конференција на шефовите на институциите на Асоцијацијата на уставни судови што ја споделуваат употребата на францускиот јазик - ACCPUF, на која беше прифатена кандидатурата на Уставниот суд на Република Македонија за полноправно членство во оваа асоцијација. Оваа асоцијација, формирана во 1997 година со

цел зајакнување на врските помеѓу државите членки на Франкофонијата, денес опфаќа повеќе од 40 уставни судови или врховни судови со уставно-судска надлежност од земјите од Африка, Европа, Америка и Азија.

Зачленувањето на Уставниот суд на Република Македонија во АССРУФ ќе придонесе за воспоставување на нови, и продлабочување на постојните односи и релации со уставните судови што го споделуваат францускиот јазик, а во функција на остварување на целите на АССРУФ.

- Делегација на Уставниот суд на Република Македонија составена од претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски и судиите на Уставниот суд Лилјана Ингилизова Ристова и Игор Спировски од 23 до 26 октомври 2008 година престојуваше во Дубровник на регионална тркалезна маса на уставните судови од просторите на поранешна Југославија што се одржува на секои две години. Оваа година регионалната тркалезна маса ја организираше Уставниот суд на Република Хрватска, а темата на средбата беше „Уставната тужба како правно средство за заштита на човековите права и основните слободи“.

- На покана на претседателот на Уставниот совет на Франција Жан Луи Дебре, претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски и судијата на Уставниот суд д-р Гзиме Старова, од 1 до 4 ноември 2008 година во Париз, присуствуваа на прославата на 50 годишнината од постоењето на Уставниот совет на Франција и на Меѓународниот симпозиум што по тој повод се одржа на 3 ноември 2008 година со учество на претседатели на повеќе европски уставни судови и истакнати правници од Франција

- Судијата на Уставниот суд на Република Македонија Игор Спировски, на 5 и 6 декември 2008 година учествуваше на Десетиот меѓународен конгрес на европското и компаративното уставно право што се одржа во Регенсбург, Германија. Темите на Конгресот беа: „50 години од Уставот на Франција: перспективи од надвор“; и „Најновиот развој на уставното право во Европа: појава на заеднички транснационални принципи“. Судијата Игор Спировски на Конгресот учествуваше со излагање на тема: „Европскиот конституционализам на повеќе нивоа: Македонска перспектива“.

- Претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски и судијата на Уставниот суд д-р Наташа Габер-Дамјановска од 12 до 15 декември 2008 година учествуваа на Деветата меѓународна конференција на претседатели на судови од светот, што се одржа во Лакноу, Индија.

Темата на Меѓународната конференција беше: „Зајакнување на улогата на Меѓународниот суд на правдата во заштитата на иднината на децата од светот“.

Овој настан, што секоја година го организира Училиштето Монтесори од Лакноу е фокусиран на улогата на меѓународното право и меѓународните институции во унапредувањето на меѓународниот мир и безбедност.

Во текот на 2008 година претседателот на Уставниот суд на Република Македонија оствари средби со претставници од повеќе меѓународни и невладини организации, меѓу кои средба со претставници на Одделот за извршување на пресудите на Европскиот суд за човекови права од Стразбур, претставници од Канцеларијата на Комесарот за човекови права на Советот на Европа, претставници од Центарот за меѓународна правна соработка од Лајден, Холандија, како и со претставници на Фондацијата Конрад Аденауер од Букурешт и Скопје.

VI. УСЛОВИ ЗА РАБОТА

Условите за работа на Уставниот суд во текот на 2008 година останаа непроменети. Тие како во поглед на просторното сместување, така и во однос на безбедноста се сосема несоодветни на положбата и надлежноста на Уставниот суд. Имено, Судот работи во изнајмени простории кои се несоодветни, а од таму произлегува и неможноста Судот кадровски да се екипира и технички да се опреми, како би можел уште подобро да ги извршува своите функции и надлежности утврдени со Уставот.

Како резултат на согледаните потреби и барање во Буџетот на Република Македонија за 2009 година се предвидени почетни средства за изградба на зграда за потребите на Уставниот суд на Република Македонија.

Прилог

ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД
на вкупниот број на предмети примени во текот на 2008 година
и на видовите акти на Судот со кои се решени предметите

1. Структура на примени предмети според видот на подносителите на иницијативите:

Подносители на иницијативи	број на предмети
Граѓани	214
Политички партии	3
Влада	1
Претпријатија и други организации и заедници	13
Органи на единиците на локална самоуправа	17
Здруженија на граѓани	13
Уставен суд на Република Македонија	/
Останато	2
Вкупно:	263

2. Структура на примени предмети според видот на оспорениот акт:

Вид на оспорен акт	број на предмети
Закони	164
Статути	/
Колективни договори	5
Прописи на Владата и министерствата	19
Акти на единиците на локална самоуправа	43
Заштита на човекови слободи и права	5
Акти на јавни претпријатија	4
Акти на јавни служби	3
Акти на политички партии	/
Акти на Претседателот на Република Македонија	/
Претпријатија и други организации	/
Други акти	20
Вкупно	263

3. Структура на примени предмети според правната област која ја третираат и според надлежностите на Уставниот суд:

Вид на надлежност на Уставниот суд	број на предмети
I. Оценка на уставност и законитост (по области)	257
1. Одбрана, безбедност и внатрешни работи	4
2. Надворешни работи	/
3. Финансии, даноци и други јавни давачки и надоместоци	25
4. Стопанство	16
5. Јавни претпријатија, јавни установи, институции што вршат јавни овластувања	5
6. Организација и работа на органите на државната власт: (Собрание на РМ, Претседател на Република Македонија, Влада на Република Македонија и државна управа, Правосуден систем (судови, судски совет на РМ, јавно обвинителство, јавно правобранителство, адвокатура, нотаријат, извршители, медијатори), Народен правобранител	35
7. Избори, референдум, политички партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири	5
8. Верски права и слободи	1
9. Права на странците	/
10. Имотно-правни односи	17
11. Урбанизам и градежништво	27
12. Сообраќај и врски	5
13. Животна средина	4
14. Работни односи	25
15. Пензиско и инвалидско осигурување	10
16. Социјална и здравствена заштита	10
17. Односи во бракот и семејството	/
18. Образование, наука и култура	11
19. Јавно информирање	1
20. Локална самоуправа	22
21. Комунални дејности	4
22. Останато	30

II. Барања за заштита на слободи и права	5
III. Судир на надлежност	1
IV. Одговорност на претседателот на Републиката	/
V. Одлучување за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и здруженија на граѓани	/
VI. Други надлежности на Уставниот суд	/
СЕ ВКУПНО	263

4. Видови акти на Судот со кои е завршена постапката по предметите:

Вид на акт со кој е завршена постапката	број на предмети
Одлука за укинување	53
Одлука за поништување	17
Одлука за одбивање	1
Одлука за утврдување	1
Решение за неповедување постапка	109
Решение за отфрлање на иницијативата/барањето	66
Решение за запирање на постапката	1
По член 16 од Деловникот на Судот	4
Предмети завршени на друг начин	/
Вкупно:	252

Уставен суд на Република Македонија

тјт